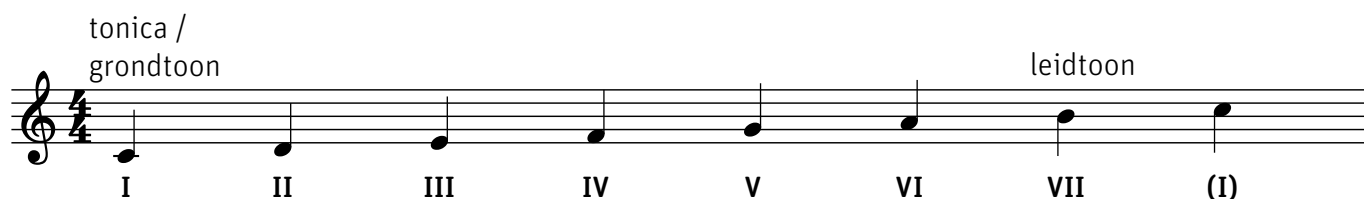

Harmonische functies en cadenzen

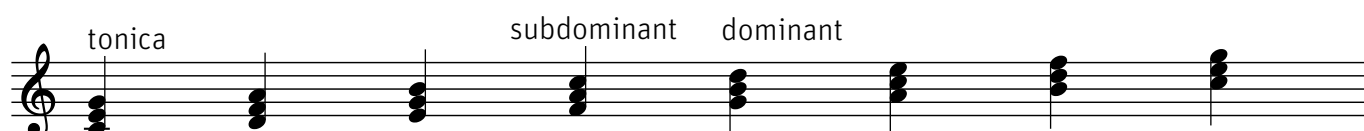
Elke toon in de toonladder is in te delen binnen een paar **melodische functie**. Deze functie geeft een bepaalde spanning in een melodie aan.

Wanneer we akkoorden bouwen op de verschillende tonen van een toonladder (de verschillende trappen) kunnen we deze op dezelfde manier **harmonische functies** toekennen. Veel muziek is gebaseerd op een (vaste) opeenvolging van deze functies. We geven trappen aan met romeinse cijfers.

Een paar melodische functies kennen we al:

De belangrijkste melodische functies zijn de **tonica (t)**, de **subdominant (sd)** en de **dominant (d)**. We gebruiken dezelfde namen voor harmonische functies. De leidtoon is geen harmonische functie.

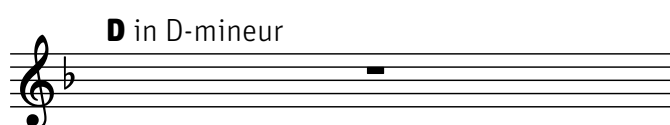
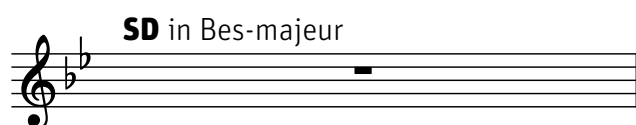
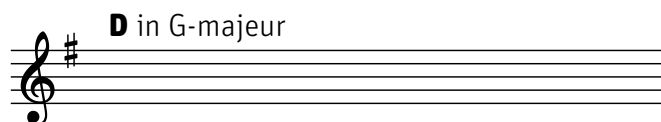
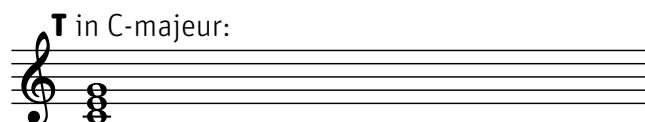
- De tonica is het rustpunt of het moment van ontspanning binnen een toonsoort. Elke andere trap staat in relatie tot de tonica. We vinden de tonica op trap **I**.

- De dominant leidt naar de tonica en is het moment van spanning of instabiliteit. We vinden de dominant op trap **V**.

- De subdominant breidt uit vanaf de tonica en leidt naar de dominant. We vinden de subdominant op trap **IV**.

Deze trappen en functies zijn binnen elke toonsoort (majeur én mineur) bruikbaar. Om te zorgen dat in mineur de harmonieën behouden blijven maken we gebruik van **harmonisch mineur** (mineurtoonladder met een verhoogd septiem).

Geef in de volgende toonsoorten aan welke akkoorden de genoemde functies hebben:

In de klassieke harmonieleer vinden we vaak een vaste volgorde van deze trappen. Bepaalde volgordes vormen veelgebruikte afsluitingen of rustpunten in composities. Dit noemen we **cadenzen**.

We onderscheiden verschillende types cadenzen. Cadenzen werken over het algemeen richting de **tonica**:

- Authentieke cadenzen: de **tonica** is de afsluiting en deze wordt voorafgegaan door de **dominant**.
- Plagale cadenzen: de **tonica** is de afsluiting en deze wordt voorafgegaan door de **subdominant**.
- Vermeden cadenzen: de **dominant** lijkt op te lossen naar de **tonica** maar wordt opgevolgd door een ander akkoord (en komt vaak als verrassing). Deze cadens noemen we ook wel een *Trugschluß / bedriegelijk slot*.

Ook kan een andere trap als rustpunt voelen:

- Halfslot: de **dominant** is de (voorlopige) afsluiting. Vaak vinden we dit in het midden van een muzikale zin.

Authentiek:

C majeur

V I

A mineur

V I

Plagaal:

C majeur

Als in een authentieke cadens de **tonica** in grondligging wordt afgesloten én de bovenste toon van de tonica de grondtoon is noemen we dit een **volkomen** cadens. Als dit niet het geval is is de cadens **onvolkomen**.

Wanneer in een cadens alle akkoordfuncties worden gebruikt noemen we dit een **volledige** cadens.

Volkomen:

tonica

V I

Onvolkomen:

niet de tonica

V I

Volledige cadens:

SD D T

IV V I

Cadenzen komen vaak in vaste volgorde voor. De meest voorkomende volgorde van functies is:
Subdominant - Dominant - Tonica

Een voorbeeld van een cadens kan dus zijn: **I - vi - ii - IV - V - I**. De laatste akkoorden vormen een volledige authentieke cadens. Omdat deze opeenvolging vaker terugkomt, en we de volgorde van functies weten kunnen we aan de hand van cadenzen dus ook de toonsoort van een fragment bepalen. Hier hebben we minstens 3 akkoorden voor nodig.

Bepaal de toonsoort van dit fragment:

IV V7 I

We herkennen een mogelijke opeenvolging van een IV, V en I. In combinatie met het eerste en laatste akkoord en de gebruikte voortekens kunnen we hierdoor concluderen dat dit fragment in **G groot** staat.